

Orta Öğretim Düzeyindeki Yabancı Öğrencilere Türkçe Kelime Öğretimi

Erol SÖĞÜTLÜ*

Özet

Yabancılara Türkçe öğretimi gün geçtikçe artarak devam etmektedir. Yabancılara Türkçe öğretiminde üzerinde durulması gerekli konulardan biri de kelime öğretimidir. Yabancılara Türkçe öğretimi yapabilmek için dili öğrenen kişiye, ders içinde hedeflenen kelimeleri öğretmek ve öğrendiği bu kelimeleri günlük hayatta kullanabilmesi çok önemlidir. Türkçe dersinde öğretilecek kelimeler, kişinin öğrendiği dili rahat kullanabilmesi için, o kültürün insanlarıyla iletişime geçebilmesi ve o dilin kültürünü daha iyi tanıması için gereklidir. Türkçe öğrenen yabancılara, ders içinde öğretilen bu kelimelerin dillerin üzerinde hem fikir olduğu dört temel beceri alanlarında kullanılabilmesi için farklı çalışmaların yapılması gereklidir. Bu çalışmada amaç ortaöğretim kurumlarında Türkçe öğrenen yabancılara ders esnasında öğretimi yapılacak kelimelerin hangi yöntemlerle öğretileceği ve kelime öğretimine yönelik ne gibi etkinliklerin yapılacağı üzerinde durulmuştur. Yabancılara Türkçe derslerinde mutlaka kelime öğretimi çalışmaları yapılmalıdır. Bu çalışmalar kelime bilgisinin artmasına yönelik olmalıdır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kelime öğretimine yönelik kullanılacak yöntemler ve yapılacak çalışmalar dilin kalıcılığı açısından son derece önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: yabancılara Türkçe öğretimi, dilbilgisi, kelime öğretimi, yöntemler, kelime bilgisi.

*Türk Dili ve Edebiyatı, Uluslararası Burç Üniversitesi, Saraybosna, ersogutlu@gmail.com.

Vocabulary Instruction in Teaching Turkish as a Foreign Language at Secondary School Level

Teaching Turkish to foreigners is becoming more dynamic thus bringing new perspectives to be unfolded in the field of foreign language teaching. One of the issues that need to be addressed in teaching Turkish as a foreign language (TFL) is vocabulary instruction. Teaching the target words and enabling the learners to use them in everyday life is a very significant element in TFL teaching. TFL learners need the vocabulary learned in TFL classes in order to be able to use the language fluently, to communicate with native speakers and to learn their culture as well. Different studies need to be done on the ability of TFL learners to use the acquired vocabulary productively in the four skills in the target language. Developing and identifying teaching strategies and techniques that maximize learners' vocabulary acquisition and their ability to store and retrieve target vocabulary is an issue that should be the focus of more studies. This study addresses the issue of vocabulary teaching strategies that can be implemented in teaching Turkish as a foreign language at primary and secondary school level. It focuses on a description of methods and techniques accompanied by specific examples.

Key words: *teaching Turkish as a foreign language, grammar, vocabulary, vocabulary teaching, methods.*

Giriş

Kelimeler, dillerin temelini meydana getirir. İnsanların kelime bilmeden birbirleriyle iletişime geçmeleri mümkün değildir. Kelime eksikliği veya kelime yetersizliği sorunu yaşayan dil öğrenimi yapan kişiler, öğrenmekte oldukları dili anlamada ve konuşmada sorunlar yaşarlar. Türk dilini öğrenen yabancılar bu dili aktif olarak kullanmak istiyorlarsa, yeterli düzeyde kelime bilgisine sahip olmaları zorunludur. Eğer dili öğrenen kişinin kelime bilgisi yeterli değilse; o kişi öğrendiği dili rahat kullanamaz. Yabancılara Türkçe öğretiminde dili öğrenen bu kişiler o dilin dilbilgisini çok iyi öğrenseler bile kelime bilgisi yetersiz ise; kelimeleri tanıma ve anlama imkanı yoksa o dili konuşan bireylerle sağlıklı bir iletişime geçmeleri mümkün değildir.

Dilde duygular ve düşünceler iç içedir. Dil öğrenimi yapan kişiler tarafından duygular ve düşünceler, kelimeler sayesinde iletişim kurmak istediğimiz bireylere iletilir. İletişimin sağlıklı bir şekilde kurulmasında en temel vasıta muhakkak ki kelimelerdir. Kelimeler, istenilen mesajın karşımızdaki bireye ulaşabilmesinde çok hayati öneme sahiptir. Bundan dolayı YTÖ derslerinde kelime öğretimi üzerinde ayrıca durulması gerekmektedir. Kelimelerin dildeki telaffuzları üzerinde çok sık uygulamalı çalışmalar yapılmalıdır.

YTÖ’nde ders materyalleri olarak hazırlanan ders kitapları, çalışma kitapları, flaş kartlar ve etkileşimli CD’ler mevcuttur. Bu belirtilen materyaller YTÖ’nde ders içerisinde kelimelerin öğretilmesinde temel baz alınacak kaynaklardır. Bu kaynaklar baz alınarak öğretimi yapılacak kelimelerin, dili öğrenen kişide kalıcı olabilmesi için daha farklı uygulamalar düşünülerek hayata geçirilmelidir. Dil öğrenimi yapan yabancı bireylerde, kelime öğretiminin sağlıklı yürüyebilmesi için o bireylerdeki kelime öğrenme süreci ders öğretmenleri tarafından sürekli olarak takip edilmelidir. Yabancılara Türkçe öğretimi dersi için işitsel ve görsel olarak çeşitli materyaller hazırlanmıştır. Hazırlanan bu materyaller Türkçe dersinde aktif olarak kullanılmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde dili öğrenen bireylerde kelime öğretimini geliştirmek için, kelime bilgilerini artırıcı çalışmalarda bulunmak son derece önemlidir. Dil öğrenimi yapan kişilerde kelime bilgisinin zenginleşip gelişmesi ihtiyaca binaen hayat boyu devam eder. Yabancılara Türkçe öğretimi derslerinde dili öğrenen bireylerin öğrenme şekillerinin farklı olduğunu göz önüne alarak farklı planlamalar yapılmalıdır. Öğrencilerin ilgilerine, ihtiyaçlarına ve dikkatlerine yönelik Türkçe kelime öğretimi etkinlikleri hazırlayıp ders içerisinde uygulamalı olarak yapılmalıdır. Yabancılara Türkçe öğretimi derslerinde öğretimi yapılacak Türkçe kelimeler, farklı argümanlarla ve yöntemlerle öğretilirse kelimelerin kalıcılığı sağlanmış olur.

YTÖ (Yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi) dersinde dil öğretim çalışmaları yapan öğretmenler çok yönlü ve donanımlı olmalıdır. YTÖ dersi veren öğretmenler, derste yeri geldiğinde tiyatrocu, yeri geldiğinde bir müzisyen, yeri geldiğinde bir sanatçı, yeri geldiğinde bir ressam olmalıdır. Öğretmen, Türkçe öğretiminin yapıldığı ortamı sürekli canlı, eğlenceli ve donanımlı hale getirmede çok önemli rolü bulunur. Öğrenci, Türkçe öğretiminin yapıldığı ortamı uygulama alanı olarak görmelidir. Türkçe öğretiminin yapıldığı ortamlar dil öğrenimi yapan kişilerin ilgiyle geldikleri ve zamanın bitmesini istemedikleri yerler haline getirilmesi gerekmektedir.

1 Yabancılara Dil Öğretiminde Kelime Öğretimi

Yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi üzerine yapılan çalışmalar son zamanlarda önem kazanmıştır. Yeni bir dal olan “Yabancılara Türkçe Öğretimi” adı altında yapılan çalışmalar çok yeterli değildir. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında ve Türkçe öğretiminin yapıldığı kurumlarda bazı konuların ele alınış ve veriliş biçimlerinde farklılıklar görülebilmektedir. Yabancılara bir dilin nasıl öğretileceği üzerinde uzun yıllar sürekli tartışmalar yapılmış ve farklı fikirler ortaya konmuştur.

“Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimâî bir müessesedir” (Ergin, 2004: 3).

Kelimeler ya da sözcük diyeceğimiz kavram, dillerin öğrenilmesinde çok önemlidir. Kelimelerde duygular ve düşünceler yüklüdür. Kelime öğretimi, dil öğretiminin sağlıklı yapılabilmesi için üzerinde çok çalışılması gereken bir konu başlığıdır. Dilbilimciler ses, anlam, dizim ve biçim yönü bulunan kelime kavramında çok çeşitli tanımlamalar yapmışlardır. Türkçe Sözlük’te kelime, “anlamı olan ses veya ses birliği, söz, sözcük (Türkçe Sözlük: 1264)” olarak tanımlanmıştır. Korkmaz ise kelime kavramını şekil ve anlam bakımından irdeleyerek kelimenin daha detaylı bir tanımını yapmıştır.

Korkmaz’a göre kelime, “bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan, aynı dili konuşanlar arasında zihinde tek başına kullanıldığında belli bir kavrama karşılık olan somut veya belli bir duygu veya düşünceyi yansıtan soyut yahut da somut ve soyut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimi”dir (Korkmaz,1992:100).

Kelimeler, insanın yaşadığı zaman dilimlerinde kazandığı tecrübelerin hafızada depolanmış şeklidir. Depolanması hafızalarda yapılan kelimeler, bireyin yaşadığı olayların ve hareketlerin sonucunda ortaya çıkar. Harris ve Spay kelimeleri “ifade edici” ve “alınan” olmak üzere iki grup altında toplamaktadır (Akyol,1997: 46-47).

Harris ve Spay’in fikirlerine göre kelimeler, okuma ve dinleme yoluyla kazanılır. Konuşma ve yazma becerilerinin kullanılmasında ifade edici kelimelerden yararlanır. Kantemir (1997: 178) kelimeyi, “ anlam taşıyan ve cümlenin kurulmasında etkin rol oynayan ses ya da sesler topluluğu” olarak tanımlar. Duyu organları aracılığıyla zihnin dıştan algıladığı nesnelere ve imgelerin dille ifade edilme ihtiyacı ses, sözcük ve kavramları doğurmuştur. Sözcük ve kavram arasında sıkı bir ilişki vardır (Karatay, 2007:142). Sözcük, söylendiğinde onu karşılayan kavram akla gelir. Bunların oluşması için de nesnenin beyinde tasavvurunun bulunması ve bunu ifade eden bir sözün olması gerekir (Alperen, 2001: 39). Kelimeler, insan yaşantısının sonucu olarak hafızalarla depolanır. Kişi, hafızasında depoladığı kelimeleri kullandığı ölçüde değer kazanır. Bir insanın kullandığı sözcüklerin tümüne sözcük dağarcığı denir (Vardar,1998: 190).

Kelime dağarcığının veya kelime hazinesinin, önemli bir işlevinin olduğunu kişinin duygularını, düşüncelerini rahat bir şekilde ifade etmesinde ve söylenen her şeyi anlamasında görebiliriz. Kelime dağarcığı, bireyin öğrenme yaşantısı sonucunda bellekte depolanan birikimi ifade etmektedir (Güleryüz, 2002:13). Yabancı bir dil öğrenen öğrencilerde kelime hazinesinin zengin olması onların anlama, okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini diğer öğrencilere göre daha etkili kullanmalarını doğaldır.

Öğrencilerin dildeki kelime hazinelerinin zenginliği diğer derslerdeki başarısını ve insanlarla etkileşimini olumlu yönde etkilediği bilinen bir gerçektir. Öğrencilerin, okuduklarını veya dinlediklerini tam ve doğru olarak anlaması; anladıklarını, düşünüp tasarladıklarını söz ve yazıyla etkili bir biçimde anlatması kelime servetinin zenginliğine (Sever, 2000: 13) bağlıdır.

Öğrencilerin kelime dağarcığını geliştirmelerinin en verimli ortamı dil dersleridir. Kelime dağarcığının yeterli zenginlikte olması gramer, fonoloji, morfoloji vb. konuların öğretilmesinde de önemli bir yer tutmaktadır. Aygün (1999:7) “ yeterli bir sözcük dağarcığı olmayınca ne fonetik ne de iletişim çalışmaları yürütülebilir.” diyerek kelime öğretiminde kelime bilgisinin önemine vurgu yapmaktadır.

2 Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kelime Öğretim Yöntemleri

Yabancı dil öğretiminde bir dilin nasıl öğretileceği üzerinde dilin tarihi boyunca sürekli tartışmalar yapılmıştır. Yapılan bu çalışmaların sonucunda dili en iyi ve en hızlı şekilde öğretmek için yöntemler geliştirildi. Her bir yöntem diğer yöntemlerin alternatifi olarak ortaya çıktı. Yöntem, dil öğretiminin sistemli halde yapılmasını amaçlar. Buna göre yöntem, sözlükte “bir amaca erişmek için izlenen, tutulan yol, usul, sistem, prosedür, politika” ve “bilimde belli bir sonuca erişmek için bir plana göre izlenen yol, metot” olarak tanımlanmaktadır (<http://tdkterim.gov.tr/bts/>: 09.05.2013). Yöntem, bir yaklaşımın uygulamaya dökülmesidir ve yöntemi geliştirilen kuramcılar etkinlik türleri, öğretmen ve öğrenci rolleri kullanılacak malzeme ve izlenice oluşturma konularında bir model oluştururlar (Harmer,2007,Ricard ve Rodgers,2001).

YTÖ derslerinde, Türkçe öğrenecek kişilerin hızlı ve kalıcı bir şekilde Türkçe kelimeleri öğrenmeleri için farklı yöntemler ve çalışmalar uygulanmalıdır. Yabancı dil öğretimi uygulamalarının başarısı; temel alınan ilkeler ve yöntemlerin sınıf içindeki kullanım koşullarına bağlıdır. Temel ilkeler; dil ve eğitim bilimcilerin çeşitli araştırmalar sonucu ulaştıkları bulgulara göre oluşturulmuş bir dizi önermedir. Bu önermeler, temel ilkelere uygun bir sınıf içi etkileşimini planlamak ve uygulamakla, yabancı dil öğretimindeki etkililikten söz edilebilir. Yabancı dil öğretimindeki ilkelerden biri dört temel dil becerisini geliştirmektir. Bu beceriler; dinleme, konuşma, okuma ve yazmanın işlevsel bütünlüğünden oluşmaktadır. Dili bir iletişim aracı olarak kullanmayı öğretirken bu dört temel becerinin birlikte yürütülmesi gerekmektedir (Demirel 1990: 23).

Bu dört temel becerinin geliştirilmesine yönelik pek çok etkinlik vardır. Yabancı dil öğretiminde; belirlenen hedefler doğrultusunda sınıf içindeki etkinlikler, planlanarak uygulanabilir. Öğretilecek konuların belli bir sıraya konulması, bu konuların basitten başlayarak karmaşığa doğru, somut kavramlardan soyut olanlara doğru öğretilmesi ve böylelikle konular arasında bir ardışıklık bulunması dil öğretim programlarının temelini oluşturan diğer bir ilkedir (Demirel 1990: 24; 1997: 123).

Yabancılara dil öğretimi üzerinde bir dilin nasıl ve ne şekilde öğretileceği hep tartışma konusu olmuştur. Çok dillilik, çok kültürlülük kavramlarının çok fazla önem kazandığı günümüz dünyasında dillerin öğretilmesi ve yaygınlaştırılmasında yeni teknikler, yöntemler üzerinde çalışmalar ve araştırmalar yapılmaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde büyük önemi olan kelime öğretiminde, farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması da son derece gereklidir.

Yabancı dil öğretimi ile ilgilenenlerin, hiçbir yöntemin tutsağı olmamaları, öğretim amaçlarına uygun her yönteme, yararlanılabilir gözüyle bakmaları gerekmektedir. Yabancı dil öğretimi için yöntem seçme durumu söz konusu olduğunda, şu ya da bu yöntemi kesin bir biçimde ret ya da kabul gibi iki zıt ekseninde bulunmak yerine, mevcut bilgi birikiminden etkili bir biçimde yararlanma yolları araştırılmalıdır. Bu da yabancı dil öğreticilerinin, kuramsal yaklaşımlar ve bunların yöntem kavramı çerçevesinde uygulamaya dönüştürülmeleri konusunda analitik bilgiyle donatılmalarıyla mümkündür. Bu açıdan öğretmenlere herhangi bir yöntemin dayatılması yerine, öğretim amaçları doğrultusunda sağlam yöntem bilgisi verilmeli ve böylece onların kendi koşullarıyla tutarlı yöntemsel uygulamaları yapabilmelerini mümkün kılacak düzeyde bilgi ve becerilerle donatılmaları sağlanmalıdır (<http://www.dil-ogretim-yontemleri-yaklasim-ve-yontem-tartismasi.html>).

3 Dil Öğretiminde Kelime Bilgisinin Geliştirilmesine Yönelik Etkinlikler

Yabancılar Türkçe öğretimi derslerinde kelime öğretimine yönelik yapılacak çalışmalar çeşitlendirilerek uygulanmalıdır. Bu çalışmalara öğretmenlerden daha çok öğrenciler ön planda olmalıdır. Öğretmen, dersi yönlendiren ve ipuçlarıyla dersin zevkli işlenmesini sağlayacak pozisyonda olmalıdır. Kelime öğretimini artırıcı her türlü yöntemler ve çalışmalar Türkçe derslerinde kullanılabilir. Burada amaç o yöntem ve çalışmaların öğrencilere faydalı olmasıdır.

3.1 Kelimelerin Kendi Dillerindeki Karşılığını Bulma ve Yazma

YTÖ derslerinde daha önceden tesbiti yapılan kelimelerin, öğretimi belirlenen konular etrafında sıraya göre ve belli bir plan dahilinde işlenecektir. Konulara göre işlenecek bu kelimeler öğrencilere hedef kelimeler olarak verilmelidir. Bu hedef kelimelerin kendi dillerindeki anlamları öğrenciler tarafından bulunup kelime sözlük defterine yazılmalıdır. Anlamları sözlüklerden bulunup kelime sözlük defterine yazılan bu hedef kelimelerin tekrarları öğrenciler tarafından yapılmalıdır. Öğrencilerin hedef olarak belirlenen bu kelimelere aşina

olmaları sağlanmalıdır. Bu çalışma öğretmen tarafından öğrencilere ödev olarak verileceği için bu çalışmanın takibi ders içerisinde mutlaka yapılmalıdır.

3.2 Kelimelerin Telaffuzlarını Yapma

YTÖ derslerinde hedeflenen kelimelerin kendi dillerindeki karşılıkları sözlükten bulunduktan sonra bu kelimeler öğrenciler tarafından sesli olarak tekrarlanmalıdır. Öğrenciler tarafından sesli olarak yapılan bu tekrarlamalar öğretmen tarafından mutlaka kontrol edilmelidir. Tekrarlamalar yapıldıktan sonra hedeflenen bu kelimelerin telaffuzlarında sıkıntı olan kelimeler sesli olarak öğretmen tarafından söylenmeli ve yazılışları tahtaya doğru biçimde yapılmalıdır. Bunun dışında hedeflenen kelimelerin karşılıkları görsel kartlarla desteklenerek işitsel anlamda daha farklı dinleme etkinlikleri yapılmalıdır.

3.3 Kelimelerin Yabancı Dillerdeki Karşılığını Öğrenme

YTÖ derslerinde hedeflenen kelimelerin kendi dillerindeki karşılığı sözlük defterlerine bulunup yazıldıktan sonra kelimenin kendi anadilinin dışındaki anlamı sözlüklerden bulunup yazılmalıdır. Yazılan bu kelimelerin Türkçe karşılıkları görsel kartlarla öğrencilere gösterilmeli ve zihinde tutmaları sağlanmalıdır. Görsel kartlarla gösterilen bu hedef kelimeler tahtaya yazılarak öğrencilerden görsel kartlarla ilgili kelimeleri eşleştirmeleri istenir. Bu aktivite birkaç kere tekrar edilerek yapılır. Birkaç kere tekrarı yapılan bu aktivitenin öğretmen tarafından farklı şekillerde değerlendirilmesi yapılarak öğrencilerin motive edilmeleri sağlanır.

3.4 Kelimeleri Tekrar Ederek Yazma

YTÖ derslerinde hedeflenen kelimelerin mutlaka tekrarı yapılmalıdır. Bu kelimelerin tekrarları belli sayılarda deftere yazılarak yapılacağı gibi konuyla ilgili olan kelimelerin baş harfleri verilerek belli sayıda sesli söylenmesi ya da deftere yazdırılması şeklinde de yapılabilir. Kelime tekrarları kartlara yazılarak veya farklı cümleler oluşturularak da yapılabilir. Hedef kelimelerin belirli sayıda tekrar edilerek yazılması bu kelimelerin zihinde kalıcı olmasına yönelik bir çalışmadır.

3.5 Kelimeleri Görsel Kartlarla Göstermek ve Seslendirmek

YTÖ derslerinde hedeflenen kelimelerin öğrencilerin hafızalarında daha kalıcı olması için öğrencilerin önceden ilgili kelimelere ilişkin hazırlayıp getirdikleri resimleri kullanmak öğrencileri motive etmede önemli olacaktır. Öğrenciler tahtaya kaldırılır. Bir öğrencinin resime bakarak söylediği kelimeyi diğer öğrenci tahtaya yazar. Bu işlemin tekrarı birkaç öğrenciye yaptırıldıktan sonra 1-2 öğrenciden tekrarı yapılan bu kelimelerle resimlerin eşleştirilmesi istenir.

Eşleştirilmesi yapılan kelimelerle resimlerin doğruluğunun da bir öğrenci tarafından kontrol edilmesi istenir. Böyle bir aktiviteyle 5-6 öğrencinin sınıf içi değerlendirilmesi yapılmış olur. En son ders için öğretmen, hazırlanmış hedef kelimelerin yer aldığı görsel kartları kullanarak kelimelerin zihinde kalıcılığı sağlanmış olur.

3.6 Kelime Öğretiminde Parçayı Okumak ve Yazmak

YTÖ derslerinde hedeflenen kelimelerin geçtiği diyalogun veya metnin öğrenciler tarafından belirli sayıda sesli olarak okunması ve defterlerine yazılması önceden ödev şeklinde verilmesi gerekiyor. Günümüz dünyası teknoloji ile çok ilgili olduğu için öğrencilerden kendi ses kayıtlarını görüntülü olarak kayda almaları istenebilir. Bu çalışma öğrenciyi, bu diyalog ve metne dikkatini daha çok vermesini sağlayacaktır. Ödev olarak verilen diyalog veya metin örnek okunması öğretmen tarafından yapıldıktan sonra sınıf içerisinde birkaç öğrenciye de okutulur. Güzel okumanın yapılabilmesi için mutlaka öğrencilerin değerlendirilmesi gerekiyor. En son olarak ilgili diyalog veya metinlerin bilgisayar ortamında sesli dinlemesi yapılmalıdır. Diyalog veya metinlerin sesli dinlemesi iki kere yapıldıktan sonra aynı parçalar öğrencilere “dakikada kaç kelime okursun?” şeklinde sorarak yarışma havasında okutulabilir. Bu okuma da hedef kelimelerin doğru okunuşunu çıkarabilmektir.

3.7 Kelime Öğretiminde Parçayı Dikte Ettirmek

YTÖ derslerinde hedeflenen kelimelerin geçtiği diyalog veya metinler öğrenciler tarafından ezberlenmesi istenir. Ezberi yaptırılan diyalog ve metinler sınıf içerisinde öğrencilere söylettirilir.

Diyalog veya metinlerde geçen hedef kelimelerin telaffuzları retmen tarafından yapılır. Sınıfta zihinden söylenen diyalog veya metinler hazırlanan kağıtlara renciler tarafından yazılır. Bu alışma, rencinin ezbere söylediği diyalog veya metni kendi kendine aklından geçirerek herhangi bir yere doğru yazabilmesini hedefler. Bu şekilde dikte çalışması yapılacağı gibi ilgili diyalog veya metinler retmen tarafından sesli söylenerek de yapılabilir. Dikte yapma, farklı uygulamalar şeklinde de yapılabilir.

YT dersinde dikte çalışmasıyla, rencinin duyduğu cümleyi yazıya dökebilmesi ve kelimelerin yazılışlarını doğru yapabilmesi amaçlanmaktadır. Dikte etme, renciler tarafından ezberlenen diyalog veya metinler, görüntülü olarak kayıt altına alma şeklinde de yapılabilir. Kayıt altına alınan bu çalışmalar sınıf bilgisayarında arşiv olarak tutulabilir. Değerlendirilmesi yapıldıktan sonra geriye dönük çalışmalar da dikkate alınarak rencilerin gelişimi retmen tarafından yakından takip edilebilir.

3.8 Müzikle ve şarkıarla Kelime retmek

YT derslerinde müzikle kelime üretmek çok önemli bir yer tutmalıdır. unki müzik rencinin hemen hemen bütün duyularına seslenir. rencilerin dili renme anlayışları çok farklılık arz etmektedir. rencilerin bu durumları, dil renme farklılıkları, önceden tesbit edilerek çalışmalar hazırlanmalıdır. Müziksel yeteneği olan renciler ortaokul düzeyinde daha ön plandadır. Müziksel zeka, sesler, notalar ve ritimlerle düşünme, farklı sesleri tanıma, yeni sesler ve ritimler üretme yeteneğidir. Bu zekya sahip insanlar, yeni rendikleri bir dilin telffuzunu yakalama ve kullanmada oldukça yeteneklidirler (zden, 2002).

YT derslerinde hedeflenen kelimelerin geçtiği şarkılar kelime üretiminde önemli bir aktivitedir. Bu aktivite de kelime üretiminde kullanılacak şarkılar ve bu şarkıların metinleri önceden hazır olarak elde tutulmalıdır. şarkılardan yıl boyunca en iyi şekilde yararlanmak istiyorsak planlamanın çok iyi yapılması gerekmektedir. Bu planlama takvime bağlanırsa hedefe ulaşma da o kadar sağlam olacaktır. Müzik, ocukların ruh dünyalarına hitap edeceği için üretimi yapılacak şarkılar özenle seçilmelidir. Seçilecek şarkıların derslerde işlenilen konuya paralel olması birinci öncelik olmalıdır.

YT derslerinde üretimi yapılacak şarkı için n hazırlıkların yapılması gereklidir. Sınıf ortamının, ses sistemi ve video sisteminin teknik aksaklıklar yaşanmaması için önceden kontrolü

yapılmalıdır. Derste yapılacak çalışmaların, fotokopiler ve çalışma kağıtları gibi, ön hazırlıkların önceden yapılması gerekmektedir.

3.9 Kelime Öğretiminde Kelime Ağacı Oluşturmak

Yabancılara Türkçe öğretimi derslerinde öğretilen kelimelerin öğrenciler tarafından tekrarlarının yapılabilmesi çok önemlidir. Çünkü tekrarlamalar kelime öğretiminde kalıcılığı sağlar. Öğrencilerin ders içinde öğrendikleri kelimeler onların gözü önünde olması gerekiyor. Bu sebepten dolayı Türkçe öğretiminin yapıldığı ortam olan sınıfların bir duvarına güzel bir ağaç resmi yapılmalıdır.

Öğrenilen kelimelerin zihinde daha kalıcı olmasını sağlamak için her konunun sonunda hedef kelimeler farklı figürlerle kelime ağacına farklı öğrenciler tarafından yapıştırılmalıdır. Kelime ağacına yapıştırılan kelimeler renkli figürlerle hazırlanmalıdır. Kelime ağacına yapıştırılacak kelimeler belli periyotlar halinde ve öğretmenin belirlediği zamanda görevlendirilen öğrenciler tarafından yapılmalıdır. Kelime ağacı sürekli olarak öğrencilerin gözü önünde olacağı için estetik bir görünümle hazırlanmalıdır.

3.10 Kelime Öğretiminde Kelime Duvarı Hazırlamak

YTÖ dersinin yapıldığı sınıfların bir duvarı öğrenciler tarafından öğrenimi yapılan kelimelerin yapıştırılması için düzenlenebilir. Kelime duvarı diyeceğimiz bu çalışmada duvara konulacak kelimelerin dil yapısına göre gruplandırılması öğretmen tarafından yapılmalıdır. Fiiller, sıfatlar, isimler, eşanlamli kelimeler ve zıtanlamli kelimeler olarak gruplandırılan kelimeler yeni bir duvar oluşturuyor gibi düzenli bir şekilde belirlenen kısma yapıştırılmalıdır. Kelime duvarına yapıştırılacak kelimeler renkli fişler şeklinde hazırlanıp yapıştırılmalıdır. Bu çalışmada yapıştırılması gereken kelimeler, kelime ağacında olduğu gibi konulara göre hazırlanıp, farklı öğrencilere görev verilerek ve düzenli aralıklarla kontrollü bir şekilde yapılmalıdır. Bu aktivitelerle sınıf kelimeler dünyası şeklini alacak ve öğrencilerin motivasyonunu daha da artıracaktır. Kelime duvarı oluşturmakla, öğrencilerin Türkçenin kelime yapısını yakından görmeleri ve buna göre cümle yapısında kullanmaları amaçlanmaktadır. Kelime duvarına konan kelimelerin kelime ağacından farkı ise kelimelerin sistemli olarak

gruplandırılmış halde olmasıdır. Her öğrencinin ismi yazılan kelime kutularına atılan kelimeler, öğrencilerin hafızalarında olacağı için konuşmaları ve anlamaları kolaylaşacaktır.

3.11 Kelime Öğretiminde Kelime Kutusu Oluşturmak

YTÖ dersi içinde öğretimi farklı aktivitelerle yapılan kelimeler sözlük defterinin dışında görselliğin ön planda olduğu bir şekilde bir havuzda toplanması faydalı olacaktır. Öğrencilerden öğrendikleri bu kelimeleri saklayabilecekleri kumbara şeklinde kartondan kutular yapmaları istenir. Bu kutular kare olarak, çok büyük olmayacak şekilde rengarenk hazırlanmalıdır. Hazırlanan bu kelime kutuları sınıf ortamında uygun bir yerde korunacaktır. Ders öğretmeni, belirli periyotlarla öğrencilerin öğrendikleri bu kelimeleri sınıf ortamında küçük kağıtlara yazdırarak kutunun içine atmalarını söyler. Böyle bir aktivitede öğrenci heyecanla ne kadar kelime öğrendiğini merak eder. Böyle bir aktivitede hedef öğrencilerin kumbarada para biriktirir gibi kelime biriktirmelerini sağlamaktır.

3.12 Kelimelerin Geçtiği Parçayı Ezberden Konuşmak

YTÖ dersinde hedeflenen kelimelerin geçtiği diyaloglar veya metinler ezber yapılması için önceden ödev olarak verilmelidir. Öğretmen tarafından verilen bu ödevler öğrencilere sınıf içerisinde sesli olarak kontrollü bir biçimde okutulur. Dinleme bölümü de yapıldıktan sonra ezberden söylenecek diyalog veya metinler birkaç öğrenciye grup şeklinde yaptırılacağı gibi bireysel olarak da yaptırılabilir.

Anlamı bilinmeyen kelimelerin, hedef kitleye göre, metin içerisine özenle yerleştirilmesi gerekmektedir. “Kumaş nasıl ipliklerin dokunmasıyla meydana geliyorsa; bir metin de doğru sözcüklerin, doğru anlatımların seçilmesiyle ve bunların özenle aynı yapı içerisine yerleştirilmesiyle meydana gelir” (Akbayır 2004, 11).

3.13 Kelimelerin Geçtiği Parçayı Ezberden Yazmak

Hedeflenen kelimelerin yer aldığı metinler veya diyalogların sesli okunması, yazılması ve ezbere konuşulması işlemi yapıldıktan sonra öğrencilerin ilgili parçayı, kelimelerin doğru

şekillerini zihninden geçirerek, öğretmen tarafından verilen kağıda veya defterlere yazmaları istenir.

Bu yazma işlemi parçanın bütünü yazma şeklinde olabileceği gibi parça bütünü bozmadan hedef kelimelerin yazılması şeklinde de olabilir. Bu tarz aktiviteler dönüşümlü olarak öğrencilere yaptırılmalıdır. Ezberden konuşulan diyalog veya metinlerin yazıya zihinden kelimeleri geçirerek aktarılması son derece önemlidir.

Böyle bir çalışmada amaç “Öğrencileri metinlerle karşılaştırmamızın nedenlerinden birisi de kelimelerin türlü anlamlarıyla karşılaşp kelime hazinelerini geliştirmelerini sağlamaktır” (Özbay 2009, 180).

3.14 Kelime Öğretiminde Hedef Kelimelerle Proje Hazırlama

Hedeflenen kelimelerle yapılacak çalışmalardan biri ise ders içinde işlenen konuların anlaşılıp anlaşılmadığını veya kelimelerin öğrenilip öğrenilmediğini tespit etmek için, öğretmen tarafından verilen kelimelerle ilgili proje ödevi hazırlayıp sınıf ortamında sunmaları istenir. Bu projenin hazırlanış şekli öğretmen tarafından öğrencilere duyurulmalıdır. Belli bir süre içerisinde hazırlanması istenen projenin en iyilerine değerlendirmenin dışında çeşitli şekillerde ödüllendirilebilirler. Bu projede amaç öğrencinin anlayabildiğini, birşeyler yapabildiğini ve bunu sunabildiğini anlayıp onure olmasını sağlamaktır. Bu projelerde hedef kelimelerin dışında başka kelimeler ilave etmeleri de istenebilir. Proje ödevleri çok düzenli, renkli ve orijinal hazırlanmalıdır.

3.15 Kelime Öğretiminde Uygulama Sahaları Oluşturmak

YTÖ derslerinde hedeflenen kelimelerin kalıcılığını sağlamak için öğrencilerin öğrendikleri diyalog veya metinleri uygulayabilecekleri pratik alanları oluşturmak son derece önemlidir. Bu çalışmada öğrencilere sınıf içinde öğrendiği ve uygulama olarak yapacağı diyalog veya metnin yazım hali öğretmen tarafından verilir. Öğrenciler tarafından, uygulamanın yapılacağı uygun mekanlar ve kıyafetler hazırlanmalıdır. Bu aktivitenin uygulanacağı mekanlar mümkünse Türkçenin konuşulduğu mekanlar olmasına dikkat edilmelidir. Eğer böyle bir imkan yoksa mekan sahibine konuyu ayrıntılı olarak anlatarak kısa bir süreliğine mekanlarını bu uygulamada kullanmak için izin alınabilir. Öğrenciye bu konuda gerekli desteği okul ve ailesi

sağlamalıdır. Uygulamanın yapılacağı mekanda konunun video çekimi de mutlaka yapılmalıdır. Yapılan bu çekim sınıfa izlettirilmeli ve gerekli değerlendirmeler yapılmalıdır. Bu çalışma yarışma şeklinde de uygulanabilir.

Uygulama alanı bulma konusunda sıkıntı yaşanabileceğini varsayarak bu uygulamayı öğrenciler okul ortamında bütün alt yapıyı hazırlayarak drama şeklinde yapabilirler. Örnek elimizde öğretmenin hazırladığı “Lokanta’da” konusunda yapılacak bir diyalog var. Bu diyalog uygulama alanı bulamayan okulun yemekhanesinde canlı olarak uygulanabilir. Bunun gibi öğrencilerin günlük hayatta kullanacağı öğrendikleri diyaloglar veya metinler bu şekil bir çalışmayla pekiştirilebilir.

3.16 Kelime Öğretiminde Sözlük ve Sözlük Defteri Kullanmak

Sözlük, bir dilin bütün veya belli bir çağda kullanılmış kelime ve deyimlerini alfabe sırasına göre alarak tanımlarını yapan veya açıklayan eser, lügat (TDK, 1988: 1338) olarak tanımlanmaktadır.

Kelime öğretiminde sözlüğün önemli bir yeri vardır. Kelimelerin tanımları, açıklamaları, doğru kullanımları, anlam ayırıcıları sözlüklerde yer alır (Arı, 2006: 326). Sözlük kullanma alışkanlığı mutlaka kazandırılmalıdır. Kelime öğretiminden önce, öğrencilere sözlük kullanmayı öğretmek gerekir (Arı, 2006: 328) Sözlük kullanmanın nasıl olacağı öğrencilere söylenmelidir. Sözlükte kelimeler alfabe sırasına göre dizilmiştir. Sözlükte kelimeler ilgili kelimelerin baş harfleriyle bulunacağı gibi ilk heceleriyle de bulunabilir. Kelimelerin sözlük anlamlarının farklı şekillerde bulunabileceği uygulamalı olarak gösterilmelidir. Kelimelerin farklı anlamlarını veren sözlükler tercih edilmelidir. Derse gelmeden önce öğrenci tarafından ödev olarak verilen diyalog veya metindeki kelimelerin anlamları bulunulmalıdır. Metin işleyişi sırasında anlamı bilinmeyen kelimelere direkt sözlükten bakılması uygun değildir.

Öğrencilerin yıl boyunca tuttuğu defterlerden bir tanesi de sözlük defteri olmalıdır. Öğretmen, öğrencilerden okul zamanında Türkçe kelimelerin anlamlarının tutulduğu (fiil, isim, sıfat, eşanlam ve zıtanlam) bir sözlük defteri hazırlamalarını ister. Bu sözlük defterleri baştan itibaren öğrenciler tarafından düzenli olarak numaralandırılmalı. Kelimeler, bu sözlük defterlerinde kayıt altına alınır. Kayıt altına alınacak kelimelerin nasıl tutulacağı ve defterlerin ne şekilde hazırlanacağı tahtada öğretmen tarafından öğrencilere gösterilmelidir. Ders içinde öğrenilen kelimeler sağlıklı bir şekilde sözlük defterinde tutulursa yıl sonunda öğrenci ne kadar

kelime öğrendiğini tespit edebilir. Böyle bir çalışma hem öğretmenin hem de öğrencinin işini kolaylaştıracaktır.

Aygün (1999, 5-16), öğrencilerin söz varlığını zenginleştirmek amacıyla tuttıkları kelime defterlerinin dilbilimsel fonksiyonlarına göre (karşıtlar, eşanlamlılar, eşsesliler, kuralsız fiiller, edatlar, bağlaçlar, deyimler vs.) gruplanabileceğini belirtmiştir. Kelime defterlerinin tutulması sırasında bu türden gruplamalara gidilmesi, gerçekten de öğrencinin dili ayrıntılı bir şekilde analiz edebilmesini ve âdeta bir dilbilimci gibi çalışmasını sağlayabilmektedir.

3.17 Kelime Öğretiminde Oyunlar

YTÖ dersinde Türk kültüründe yer alan oyunlardan bu gruba uygun olanlar seçilerek kelime öğretiminde kullanılmalıdır. Kelime öğretimi için seçilen oyunlar belli aralıklarla oynatılmalıdır. Oynatılan bu oyunlardaki kelimeler tekrarlanır. Yabancı dil öğretiminde oyunlarla her yaş grubundaki bireylere kelime öğretilir ancak farklı yaş grupları için farklı yöntemler kullanılmalıdır. Genel olarak bu oyunlar telaffuz ve sözcük bilgisini daha iyi pekiştirmek için sınıf içinde uygulanan etkinliklerdir (Demirel, 2008).

Çocuk oyunları iletişim bağlamında oluşturulan sosyo-kültürel gösterimlerdir. Geleneksel Türk çocuk oyunlarının oluşturulmasında belli kalıp oyunlardan yararlanılabilir. Çocukların oyunlarla ilgili bilgileri kolayca hatırladıkları ve oyunlarını oynadıkları gözlenmiştir (Özdemir, 2006a).

Uzun bir sürede öğretilebilecek bir kelimeyi oyunla daha kısa bir zamanda ve meraklandırarak öğretmek mümkündür. Oyun etkinlikleriyle yabancı dil öğrenenler kelimeleri farkında olmadan edinirler. Yabancılar Türkçe öğretimi derslerinde “sözcüklerin öğretilmesi için uzun bir süreç gerekir. İlk duyulduğunda kısa süreli belleğe alınan sözcükler, uzun süreli belleğe aktarılmazlarsa çabuk unutulurlar” (Çetinkaya, 2005). Kelime öğretimi çalışmalarında ders ortamında yapılacak oyunlar periyodik olarak kullanılmalıdır. Bu oyunlar kelime öğretiminde kelimelerin tekrarlanarak öğrenilmesine yardımcı olacaktır.

3.18 Kelime Öğretiminde Modelleme Yapma

YTÖ derslerinde konu bitiminde öğrencilerin öğrendiği kelimelerin mutlaka çeşitli aktivitelerle tekrarlarının yapılması önemlidir. Modelleme yapma, öğrencilerin hedef kelimeleri

kullanarak tekrarlama yapmaya yönelik bir çalışmadır. Örneğin “Müzik” konu başlığında Türk kültüründeki enstrümanlar, müzik türleri ve bazı popüler Türk şarkıcılar öğrenildi. Konu sonunda öğrencilerden Türk kültüründe öğrendikleri popüler şarkıcılar parçasına göre öğretimi yapılan kelimelerle kendi kültürlerinde olan popüler şarkıcılara uyarlama yapmaları istenir. Böylelikle o konuda geçen kelimelerin öğrencilerin zihninde kalıcılığı sağlanmış olur. Bu çalışma öğrencilerin anlama becerilerini göstereceğinden dolayı üzerinde durulması gereken önemli bir çalışmadır.

3.19 Kelime Öğretiminde Teknoloji Kullanımı

YTÖ derslerinde kaynak kitap olarak kullanılan ders kitapları, çalışma kitapları ve kelime kartları bilgisayar ortamında da yer almaktadır. Öğrencilerin teknolojiyle içiçe olmalarından dolayı yararlanılabileceğimiz en önemli kelime öğretim yöntemlerinden bir tanesidir.

Yabancı dil öğretiminde de geleneksel öğretim yöntemleri yerini bilgisayarların etkin kullanıldığı teknolojik yöntemlere bırakmıştır. Bilgisayarlar, hem öğretmenin bilgiyi sunumlarla bütün öğrencilere eşit paylaşırma imkanı sunmasını hem de öğrencilerin öğrenmesini hızlandırmasını sağlayan araçlar olmuştur (Uğuz, 2013).

İnsan öğrenmelerinin %83’ü görme, %11’i işitme, %3,5’i koklama, %1,5’i dokunma ve %1’i de tatma duyularıyla gerçekleşmektedir. Bununla birlikte, insanlar okuduklarının %10’unu, işittiklerinin %20’sini, gördüklerinin %30’unu, hem görüp hem işittiklerinin %50’sini, söylediklerinin %70’ini ve yapıp söylediklerinin %90’ını hatırlamaktadır. Öğretim materyalleri ve yöntemleri ne kadar çok duyuya hitap ederse, öğrenme de o kadar kalıcı ve hızlı olmaktadır (Demirel ve Altun, 2012).

Bilgisayarlar, eğitim etkinliklerini çeşitlendirerek, etkili ve eğlenceli öğrenmeyi sağlayan teknolojik materyallerdir. Görsel ve işitsel sunularla öğrencilerin ilgilerini çekebilen ve diğer teknolojik materyallerin (internet, etkileşimli CD, projeksiyon, akıllı tahta, ...) kullanımında etkin rol oynamaktadır (Kozikoğlu, 2013).

Bilgisayarlar günümüzde dil öğretimin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Dil öğretiminde vazgeçilmez bir materyal olan bilgisayarla her türlü görsel ve işitsel çalışmalar yapılabilir. Kelime öğretim çalışmalarında mutlaka bilgisayarla öğretim metodu kullanılmalıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyen bireylerin ulaşabileceği seviyelerine göre metinler, tekrar çalışmaları, eğitsel oyunlar, çeviri programları, telaffuz çalışmaları vb.

olanaklardan internet yardımı ile yararlanmaları mümkündür. Bu olanaklara, internet sayesinde hem hızlı ulaşmaları hem de sınıf ortamı dışında öğretmen kontrolü olmadan, bağımsız bir şekilde öğrencinin aktif öğrenmesi sağlamaktadır (Bayrak, 2013).

4 Sonuç

Yabancılara Türkçe öğretimi son dönemlerde bu şekilde adlandırılmış yeni bir bilim dalı olarak kabul görmüştür. YTÖ alanında yapılan çalışmalar sürekli artarak devam etmelidir. Ders ortamında zengin materyal kullanımı olmalı ve farklı öğretim materyalleri kullanılmalıdır. Yabancılara dil öğretiminde üzerinde ehemmiyetle durulması gereken konu kelime öğretimidir. Kelime öğretimini sağlıklı yapabilmek için öğretmen derste kullanacağı bütün yöntemleri ve aktiviteleri en iyi şekilde planlamalıdır. Dil öğretiminde öğrencilerin her birinin farklı dünyaya sahip oldukları unutulmamalıdır. Öğrencilerin derste motivasyonları ve moralleri her zaman iyi olmalıdır. Öğretmen ile öğrenciler arasında sıcak bir diyalogun olması dil öğretimini kolaylaştıracaktır.

Kelime öğretimi, dili öğrenen bireylerin diğer bireylerle iletişim kurması için gereklidir. Kelime bilgisinde sorunlar yaşayan öğrenci öğrendiği dilin bireyleriyle gerekli iletişimi sağlıklı kuramaz. YTÖ derslerinde dilbilgisinin yanında kelime bilgisinin de yeterli düzeyde olması gerekiyor. Kelime öğretiminin yapıldığı en önemli ortamlar muhakkak ki sınıflar ve dil laboratuvarlarıdır. Bu ortamlar öğrenciler için dille içiçe olacak şekilde hazırlanmalıdır. Öğretmen, kelime öğretiminde her türlü yöntemi ve çalışmayı fayda gözeterek değerlendirmelidir. Belli bir yonteme ve sınırlı bir çalışmaya bağımlı kalmamalıdır. Derste yapılacak çalışmalar öğrencilerin ilgilerine, dikkatlerine ve zihinlerine hitap etmelidir.

Öğretmen, ders ortamlarını farklılaştıracak ve sürekli canlı tutacak yeni yollar ve faaliyetler bulmalıdır. Ders materyallerini merkeze alarak görsel ve işitsel kelime öğretim araçlarını derste aktif olarak kullanmalıdır. Öğretmen, sınıfta yapacağı çalışmalarda yönlendirici ve takip edici pozisyonda olmalıdır. Yapacağı her çalışmayı öğrenci endeksli planlamalıdır. Öğretmen, kelime öğretiminde yaptığı çalışmaların faydalı olup olmadığını öğrencilerdeki gelişmeyi gözlemleyerek takip etmelidir. Bu çalışmanın amacı dilin en önemli kavramı olan kelime öğretiminde derste kullanılacak kelime öğretim çalışmalarını sistemli hale getirmek. YTÖ derslerinde dil öğretiminde kelime öğretimini merkeze alarak dile yeni bir bakış getirmektir.

Son olarak öğretmen ders için yapacağı değerlendirmeleri ve ders içinde uygulayacağı metotları baştan itibaren öğrencilere anlatmalıdır. Yol haritasını belirleyen ve zengin bir değerlendirme fırsatı veren öğretmen öğrencilerin rahatlamasına yardımcı olacaktır. Belirlenen bu çalışmalar öğrencilerin derslerde daha canlı ve dinamik olmalarına yardımcı olacaktır.

5 Kaynakça

AKBAYIR, S. (2004). *“Metin Bilgisi: Okuma, Anlama, Yorumlama, Çözümleme”*, Deniz Kültür Yayınları, Samsun.

ALPEREN, N. (2001). *“Türkçe Okuma ve Yazma Eğitim Rehberi”*, 7. Baskı, Ankara: Alperen Yayınları.

AKYOL, H.(1997). *“Kelime Öğretimi”*, Milli Eğitim, (134), s: 46-47.

ARI, G. (2006). *“Kelime Öğretimi”*, (ss. 311-333), *“Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi”* (Editör: Cemal YILDIZ), Pegem A Yayıncılık, Ankara .

AYGÜN, M. (1999). *“Yabancı Dil Dersinde Sözcük Öğretimi ve Sözcük Dağarcığını Geliştirme Teknikleri”*, Ankara Üniversitesi Tömer Dil Dergisi, S.78, s.5-16.

BAYRAK, A. (2013), *“Almanca Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Yabancı Dil Eğitiminde Bilgisayar ve İnternetin Kullanımına İlişkin Görüşleri”*, Uluslararası Eğitim Bilimleri Anadolu Dergisi, 3 (1), s.22-34.

ÇETİNKAYA, Z. (2005). *“Basit Tekrar ve Alıştırmalar Yoluyla Sözcük Öğretimi”*, *Dil Dergisi*, Sayı 130, Sayfa 75.

DEMİREL, Ö. (2008). *“Yabancı Dil Öğretimi”*, Pegem Akademi, Ankara, Sayfa 92.

DEMİREL, Ö. (1993). *“Yabancı Dil Öğretimi İlkeler, Yöntemler, Teknikler”*, Usem Yayınları, Ankara.

DEMİREL, Ö. (2002). *“Türkçe Öğretimi”*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

DEMİREL, Ö. ve ALTUN, E. (2012). *“Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı”*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

ERGİN, M. (2004). *“Türk Dil Bilgisi”*, (4. baskı), İstanbul: Bayrak Basım, Yayım, Dağıtım.

GÜLERYÜZ, H. (2002). *“Yaratıcı Çocuk Edebiyatı”*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

HARRİS E.J ve SPAY E.R. (1990). *“How To Increase Reading Ability, A Guide To Developmental and Remedial Methods”*, New York: Longman

HARMER, J. (2007). *“The Practise of English Language Teaching”* (4th.ed.): Longman Press, Harlow

KANTEMİR, E. (1997). *“Yazılı ve Sözlü Anlatım”*, Ankara: Engin Yayınevi.

KARATAY, H. (2007). *“Kelime Öğretimi”*, GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 27, Sayı 1, s:141 -153

KARTAL, E. (2005). *“Bilişim-İletişim Teknolojileri ve Dil Öğretim Endüstrisi”*, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(2), s.383-393.

KORKMAZ, Z. (1992). *“Gramer Terimleri Sözlüğü”*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

KOZİKOĞLU, İ.(2013), *“Yabancı Dil Öğretiminde Bilgisayar Kullanımına İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri”*, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi ,10

ÖZDEN, Y. (2002). *“Kendini Gerçekleştir”*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

ÖZBAY, M. (2009). *“Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I”*, Öncü Kitap, Ankara, (1), s.373-394.

ÖZDEMİR, N. (2006a). *“Türk Çocuk Oyunları”*, Akçağ Yayınları, Ankara, Cilt 2, Sayfa 439

RİCHARDS, J.C., and RODGERS T.S. (2001). *“Approaches and Methods in Language Teaching”*, CUP, New York.

SEVER, S. (2000). *“Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme”*, Ankara: Anı Yayıncılık

TDK, *“Türkçe Sözlük”* .(1988), 2 Cilt, Yeni Baskı, Türk Dil Kurumu Yayını, Ankara 1988.

TÜRKÇE SÖZLÜK (1998). 9.baskı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

UĞUZ, S. (2013), *“İlköğretim İngilizce Öğretmenlerinin Bilgisayar Destekli Eğitimden Yararlanma Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi”*, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2 (3), s.6-15.

VARDAR, B. (1998). *“Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü”*, Ankara: ABC Yayınları.

